

PROGRAMMUSIK

Antonio Vivaldi (1678 - 1741)	"Il gardellino" (Stillidsen), RV 428 <i>Pernille Petersen blokfløjte</i> <ul style="list-style-type: none">- Allegro- Cantabile- Allegro
Johann Heinrich Schmelzer (c.1620/23 - 1680)	"Musikalische Fechtschule" (Den musikalske fægteskole) <ul style="list-style-type: none">- Aria 1- Aria 2- Sarabande- Courente- Fechtschule- Bader Aria
Georg Philipp Telemann (1681 - 1767)	"Die Rehlinge" (Frøerne), violinkoncert i A-dur, TWV51: A4 <i>Fredrik From violin</i> <ul style="list-style-type: none">- [uden satsbetegnelse]- Adagio- Menuet alternativement
P A U S E	
Heinrich Ignaz Biber (1644 - 1704)	"La battaglia" (Feltslaget) <ul style="list-style-type: none">- Sonata: Allegro- Die liederliche Gesellschaft von allerley Humor (Allegro)- Presto- Der Mars (marchen)- Presto- Aria- Die Schlacht (slaget)- Lamento der Verwundten Musquetirer (Adagio)
Jean-Féry Rebel (1666 - 1747)	"Les caractères de la danse" (Dansens karakterer) <ul style="list-style-type: none">- Prelude - Courante - Menuet - Bouree - Chaconne -- Sarabande - Gigue - Rigaudon - Passepied - Gavotte -- Sonate - Loure - Musette - Sonate
Antonio Vivaldi	"La tempesta di mare" (Stormen over havet), RV 433 <ul style="list-style-type: none">- Allegro- Largo- Presto

Næste koncert i Hobro Musikforening er tirsdag den 23. oktober, hvor de ukrainske pianister Olha Chipak og Oleksiy Kushnir spiller musik komponeret for to flygler.

Musik fortæller historie

Det er programmusikken, der er den dominerende blomst i eftermiddagens barokbuket. Italienske Antonio Vivaldi, hvis kompositioner danner rammen om udfoldelserne, kender vi i programmusik-sammenhæng allerbedst for de violinkoncerter, der tilsammen skildrer de fire årstider. Men han har ganske mange andre musikalske fortællinger på samvittigheden.

I adskillige værker (Årstiderne inklusive) lader han det ene eller det andet instrument efterligne fuglesang. Den komposition, som indleder koncerten, har undertitlen *Il gardellino* (venetiansk dialekt for *Il cardellino* = stillidsen). Den begyndte livet som en kammerkoncert for fløjte, obo, violin, fagot og continuo, men findes også i flere andre versioner. Det arrangement vi skal høre ved denne koncert er for fløjte (her udskiftet med blokfløjte) og strygere, udgivet som nummer fire af koncerterne i Vivaldis opus 10 fra 1729.

Stillidsen er en finke, som også er relativt udbredt i Danmark. Skal vi tro Vivaldi, består dens kalden af to toner med en kvarts afstand. Det vil ornitologer nok anse for at være en forenkling. Det er i så tilfælde en forenkling, der tjener musikkens tarv.

Det værk som afslutter eftermiddagens program, *La tempesta del mare* (= stormen over havet), er også en fløjtekoncert og har en nogenlunde tilsvarende tilblivelseshistorie. Den var også oprindeligt en kammerkoncert for præcist den samme besætning som den allerede nævnte. Den blev så siden til en koncert, der blev trykt som den første i den omtalte samling, opus 10, fra 1729. I dette værk – som stort set overalt i sin produktion – dyrker Vivaldi en tresatset koncertform med tempofølgen hurtig-langsom-hurtig, og derfor slipper han ikke rigtig uden om at lade stormen lægge sig i midtersatsen.

Hvor Vivaldi var ude for at høre fuglene synge, valgte hans tyske samtidige Telemann at lytte til frøer (sidste værk før pausen). Den første frø dukker op i første solopassage, og den får hurtigt selskab af flere. Anden sats er en pastoral aftenstemning hvor frøernes kvækken gradvist forsvinder for ikke igen at dukke op i den menuet, der afslutter værket. I øvrigt er det tvivlsomt, om Telemann er komponist til denne muntre violinkoncert.

Med østrigske Schmelzer og böhmeren Biber rykker vi yderligere henholdsvis et par generationer eller kun en enkelt bagud i fortiden. Med værkerne "Den musikalske fægteskole" og "Feltslaget" er begge komponister på krigsstien – Schmelzer så meget, at kirurgen må rykke ud og lappe den sårede fægter sammen i den sidste sats af dette lille stykke balletmusik, som han komponerede til fremførelse til brug ved kejser Leopold I's hof, hvor han var ansat.

Hos Biber når vi aldrig at møde feltlægen. Der må vi nøjes med til sidst at høre de sårede musketerer klage sig. Men forinden har vi været ganske meget igennem, hvilket også stykkets lange undertitel forklarer: *Battalia. Das liederliche Schwärmen der Musquetirer, Mars, die Schlacht Undt Lamento der Verwundten, mit Arien imitirt Und Baccho dedicirt* (Slaget. Den fordærvede horde af musketerer, Mars, slaget og de såredes klage, imiteret i arier og tilegnet Bacchus).

Stykket er fra 1673 og formentlig skrevet til karnevalsfejringen ved det ærkebiskoppelige hof i Salzburg, hvor Biber da var ansat. To af de ganske korte satser fortjener en særlig kommentar: anden sats er et såkaldt *quodlibet*, en art potpourri, hvor ingredienserne afvikles på én gang. Og hvor ingen skal påstå at d’herrer musketerer har lært at afpasse taktart og toneart.

Marchen (fjerde sats) er for violin og violone (kontrabas) alene og i virkeligheden en bearbejdelse af en *Sonata representativa* fra omkring 1669, der – meget passende i vor sammenhæng – formodes at være af Schmelzer. De to musikere skal her forsøge at efterligne lyden af piber og trommer, og Biber beder violone-spilleren om at sætte papir på strengene for at få en mere buldrende lyd ud af instrumentet.

Franskmanden Jean-Féry Rebel kom fra en musikalsk familie. Hans far var sanger og formentlig også danser ved Ludvig XIV’s hof, og hans onkel var en af kongens kammermusikere. Selv fik han i 1718 stillingen som kongens kammerkomponist. Rebel var også mangeårigt medlem af de berømte *Vingt-quatre violons du roi*, det kongelige 24 musikere store strygerensemble.

I sine sene år komponerede Rebel en række såkaldte *symphonies*, hvilket i hans sammenhænge betød balletpartiturer, til det kongelige dansekompani. Et af disse værker er *Les Caractères de la Danse* fra 1715. Titlen kan vi nok bedst oversætte til *Dansens grundformer*, og indholdet kan betragtes som en klingende antologi af tidens typiske danseformer.

Rebels musik var som sagt komponeret til dansebrug. Men åbenbart fortalte *Les Caractères de la Danse* dette kapitel i dansens historie så medrivende og overbevisende, at det blev selveste Händel i London, der fandt på at koncertfremføre værket uden dansemedvirken.

Det er sådan set fodspor, der virkelig vil noget, Lars Ulrik Mortensen og Concerto Copenhagen her skal træde i.

© Knud Ketting

Forkortet af Bjarne Martin – den originale ordlyd er til disposition ved indgangen.

Søndag den 23. september 2012 kl. 16

CONCERTO COPENHAGEN

Violin I: Fredrik From, Peter Spissky, Stefanie Barner,
Hannah Tibell / Merete Steffensen

Violin II: Antina Hugosson, Gabriel Bania, Elisabet
Enebjörn, Kanerva Juutilainen

Viola: Rastko Roknic, Joel Sundin

Cello: Mime Brinkmann, Judith Maria Blomsterberg

Kontrabas: Stanislaw Smolka

Blokfløjte: Pernille Petersen

Lars Ulrik Mortensen, musikalsk ledelse

*Denne koncert gennemføres med støtte fra OAK Foundation Denmark.
Concerto Copenhagen modtager støtte fra Statens Kulturstyrelse, Oticon
Fonden, Augustinus Fonden, Den Obelske Familiefond, Beckett Fonden,
Ernst og Vibeke Husmanns Fond*